

**Pr. dr. Iulian Eni,
Universitatea „Aristotel“ din Tesalonic**

TAINA DUMNEZEIEȘTII EUHARISTII ÎN GÂNDIREA SFÂNTULUI IOAN GURĂ DE AUR

***Περίληψη:** Η παρουσία του Κυρίου ημών Ιησού Χριστού στην Εκκλησία είναι διαιωνισμένη ιδιαιτέρως δια της Θείας Ευχαριστίας. Στο Μυστήριο της Θείας Ευχαριστίας ο Σωτήρας Ιησούς Χριστός μεταδίδεται αφ' ενός ως Θυσία στον Θεό Πατέρα υπέρ της άφεσης των αμαρτιών και αφ' ετέρου ως Θείο Δώρο στους πιστούς χριστιανούς μες στην Εκκλησία για στήριγμα στην πνευματική ζωή προς την αγιότητά τους.*

Η Θεία Ευχαριστία αποτελεί την ουσία της Εκκλησίας. Είναι το κατεξοχήν μυστήριο της ενότητας της Εκκλησίας. Δια της Θείας Ευχαριστίας, ο πιστός ενώνεται με τον Αναστημένο Σωτήρα Ιησού Χριστό, και εν Χριστώ με όλα τα μέλη της Εκκλησίας που μεταλαμβάνονται.

Η μετάληψη των αγράντων μυστηρίων πρέπει να γίνει συνειδητά, ζωντανά και προσωπικά, όχι μηχανικά.

Ο κατάλληλος χρόνος για τη μετάληψη των αγράντων μυστηρίων δεν είναι η εορτή, αλλά όταν η συνείδηση είναι καθαρή και ο τρόπος ζωής άξιος για τον Χριστό. Τέτοιον τρόπο ζωής συνιστά ο Ιερός Χρυσόστομος στους πιστούς και τους προτρέπει προς τη συχνή μετάληψη, σε κάθε Θεία Λειτουργία.

Είναι απαραίτητο ο κάθε πιστός να εξετάσει τον εαυτό του και να απαλλάξει την ψυχή του από το βάρος των αμαρτιών δια του Μυστηρίου της Εξομολογήσεως.

Άφθονα είναι τα δώρα που αποκτά ο χριστιανός πιστός δια της Θείας Κοινωνίας. Δια της Θείας Ευχαριστίας, ο Ίδιος ο Αναστημένος Σωτήρας Ιησούς Χριστός είναι παρών και ενεργεί στη ζωή των πιστών προς την αγιότητα και τη δια χάριτος θέωσή τους.

***Λέξεις κλειδί:** Θεία Ευχαριστία, παρουσία Χριστού, μυστήριο ενότητας, καθαρή συνείδηση, συχνή μετάληψη, δώρα, αγιότητα, θέωση.*

**Prezența Mântuitorului Iisus Hristos în Biserică este permanen-
tizată în mod deosebit prin Taina Sfintei Euharistii. Dumnezeiasca**

Euharistie este Sfânta Taină în care este concentrată, recapitulată și activată întreaga Iconomie de mântuire a lumii, împlinită în Persoana Fiului lui Dumnezeu Întrupat¹.

Dumnezeiasca Euharistie impune într-un fel anume o oarecare limită teologului și în general oricărui credincios de a vorbi despre această Sublimă Taină. Oricine ar încerca să vorbească despre Dumnezeiasca Euharistie nu va putea niciodată să cuprindă în expunerea sa înălțimile și profunzimile Tainei. Taina Sfintei Euharistii, mai mult decât a fi înțeleasă cu mintea, cere să fie experimentată, să fie trăită în comuniunea bisericească, întrucât reprezintă esența ființei ecleziale.

În încercarea de a aborda tema Dumnezeieștii Euharistii în referatul de față, am ales drept sprijin și călăuză pe neîntrecutul orator al Bisericii, Sfântul Ioan Gură de Aur, care rămâne o autoritate bisericească universal recunoscută. Ortodox profund prin formare, trăire și gândire, Marele Dascăl al lumii și Ierarh acordă în scrierile sale o atenție deosebită Tainei Sfintei Euharistii.

Anamneza Iconomiei de mântuire a lumii

Sfântul Ioan Gură de Aur subliniază că în fiecare Sfântă Liturghie are loc **Anamneza**, adică readucerea în memorie a Iconomiei de mântuire a lumii, al cărei act suprem este Jertfa mântuitoare, unică și veșnic valabilă a Domnului nostru Iisus Hristos². Dumnezeiasca Euharistie este Jertfa permanent actualizată, în care Mântuitorul Iisus Hristos, Mielul lui Dumnezeu, Se jertfește pentru mântuirea lumii.

Dorind să atragă atenția spre o conștientizare cuvenită față de măreția Tainei Euharistice, Marele Dascăl al Bisericii zice: „*Socotești, oare, că mai ești printre oameni și că mai stai pe pământ, când vezi că Domnul stă Jertfă pe Sfânta Masă, când vezi pe preot stând lângă Jertfă rugându-se, când vezi că toți se înroșesc prin împărtășirea din Cinstitul Sânge al lui Hristos? ... O, ce minune! O, iubire de oameni a lui Dumne-*

1. Pr. dr. Iulian Eni, *To Μυστήριον του Χριστού. Σπουδή στο υπόμνημα του Αγίου Ιωάννου του Χρυσοστόμου στις επιστολές του Αποστόλου Παύλου*, Εκδόσεις Π. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη, 2010, p. 339-340.

2. Sfântul Ioan Gură de Aur, *La Epistola către Evrei, Omilia 17, 3, P.G. 63, 131.*

zeu! Fiul, Care stă sus cu Tatăl, este ținut în acea clipă în mâini și se dă pe Sine tuturor celor ce vor să-L sărute și să-L primească. Toți fac aceasta cu ochii credinței. ...Preotul stă în fața Sfintei Mese și nu pogoară foc din cer, ci pe Duhul Sfânt; se roagă vreme îndelungată, nu ca să pogoare o flacără de sus, spre a mistui cele puse înaintea (ca Ilie), ci ca să se pogoare Harul peste Jertfă, spre a aprinde cu ea sufletele tuturor și a le face mai strălucitoare decât argintul înroșit în foc³.

Comuniunea Euharistică

În Taina Dumnezeieștii Euharistii însă, nu are loc doar Anamneza Jertfei mântuitoare a Domnului nostru Iisus Hristos, ci și **împărtășirea, participarea, unirea și comuniunea credincioșilor cu Mântuitorul Hristos Euharistic**. Același Trup al Mântuitorului Hristos, „Care a sfâșiat pântecele diavolului și a biruit moartea⁴ se împărtășește neîncetat în Dumnezeiasca Euharistie la fiecare Sfântă Liturghie. Astfel, Dumnezeiasca Euharistie este **Cina Pascală**, în care **Însuși Mântuitorul Iisus Hristos, în stare de Jertfă și Înviat, oferă Preacuratul Său Trup și Preacinstul Lui Sânge, pentru a uni în Sine, în acest mod euharistic, întreaga Biserică⁵.**

Sfântul Ioan Gură de Aur evidențiază **relația vie și personală** a credinciosului care se împărtășește cu Mântuitorul Iisus Hristos. În gândirea Sfântului Ioan, unirea care se realizează între credinciosul ce se împărtășește și Mântuitorul Hristos Euharistic are ca prototip și bază **unirea ipostatică** a celor două firi în Persoana Fiului lui Dumnezeu Întrupat. Unirea credinciosului cu Mântuitorul Hristos realizată în Taina Dumnezeieștii Euharistii este tot atât de reală, pe cât de reală este și unirea dintre firea omenească și cea Dumnezeiască în Persoana Fiului lui Dumnezeu⁶.

Sfântul Ioan accentuează că în Cina Euharistică nu este vorba de o simplă participare și împărtășire, ci de o unire reală în comuniune. Se realizează așadar, **Dumnezeiasca Comuniune (Θεία Κοινωνία)**,

---

3. Idem, *Despre preoție*, Ed. I.B.M.B.O.R., București, 1987, p. 58-59.

4. Idem, *La Epistola I către Corinteni, Omilia 24, 4, P.G. 61, 204.*

5. *Ibidem, Omilia 24, 1, P.G. 61, 200.*

6. Idem, *La Epistola către Efeseni, Omilia 20, 4, P.G. 62, 139.*

în care, cel ce se împărtășește cu Sfintele Taine se unește deplin cu Hristos, și în Hristos cu toți ceilalți care se împărtășesc.

Astfel, **Dumnezeiasca Euharistie este prin excelență Taina unității Bisericii în Hristos, este ființa Bisericii**⁷. Sfântul Părinte explică: „*precum Trupul lui Hristos asumat prin întrupare este unitar și păstrează în această unitate a Trupului Său toate mădularele Sale, tot așa și noi, credincioșii, care ne unim prin împărtășire din aceeași Pâine și devenim una în Hristos, devenim un Singur Trup, Trupul lui Hristos. ... Căci ce este Pâinea? Trupul lui Hristos. Ce devin cei care se împărtășesc? Trupul lui Hristos; nu mai multe trupuri, ci un Singur Trup. Căci precum pâinea este o unitate alcătuită din multe boabe laolaltă, care, fără să poată fi distinse, există unite în aceeași pâine, tot așa și noi, cei care ne împărtășim din Trupul lui Hristos, devenim o Unitate, un Singur Trup. Căci nu te hrănești tu dintr-un trup și celălalt din alt trup, ci toți din Același Trup, din Trupul lui Hristos*”⁸. Așadar, Taina Dumnezeieștii Euharistii este forma supremă prin care toți membrii Bisericii devin în Hristos un singur Trup și un singur Duh⁹.

Deasa sau rara împărtășire

Urmărind cineva problema împărtășirii în textele hrisostomice, la o simplă citire, poate înțelege că Sfântul Ioan Gură de Aur nu pare a fi atât de mult preocupat de deasa sau rara împărtășire, cât mai ales de pregătirea pentru Sfânta Împărtășanie. Semnificativ în acest sens este textul din a șaptesprezecea *Omilie Exegetică la Epistola către Evrei*, în care Sfântul Părinte spune: „*Mulți se împărtășesc din Jertfa aceasta o dată pe an, alții de două ori, iar alții de mai multe ori. ... Pe care îi vom încuviința, așadar? Pe cei care se împărtășesc o dată? Pe cei ce se împăr-*

7. Fapte 2, 46: „*Și în fiecare zi, stăruiau într-un cuget în templu și, frângând pâinea în casă, luau împreună hrana întru bucurie și întru curăția inimii*”. Cf. drd. Stelian Gomboș, *Despre raportul și unitatea dintre Dumnezeiasca Euharistie și Sfânta Taină a Căsătoriei sau a Nunții*, în vol. „Teologie și educație la Dunărea de Jos”, vol. 10, Ed. Arhiepiscopiei Dunării de Jos, Galați, 2011, p. 164.

8. Sfântul Ioan Gură de Aur, *La Epistola I către Corinteni, Omilia 24, 2, P.G. 61, 200.*

9. Vezi: Efeseni 4, 4. Sfântul Ioan Gură de Aur, *La Epistola I către Corinteni, Omilia 30, 2, P.G. 61, 251. La Epistola către Efeseni, Omilia 10, 1, P.G. 62, 75.*

*tășesc de mai multe ori? Pe cei ce se împărtășesc de puține ori? Nici pe cei ce se împărtășesc o dată, nici pe cei ce se împărtășesc de multe ori, nici pe cei ce se împărtășesc de puține ori, ci pe cei ce se împărtășesc cu cuget curat, pe cei cu inimă curată, pe cei cu viață fără de prihană. Unii ca aceștia să se apropie pururea, iar de nu sunt așa, să nu se apropie niciodată*¹⁰.

Sfântul Ioan acordă, așadar, o atenție deosebită participării cu vrednicie la Sfânta Comuniune Euharistică. Combate cu fermitate obișnuința credincioșilor de a se împărtăși fără pregătirea prealabilă, fără conștientizarea cuvenită de participare la Dumnezeiasca Taină Euharistică. Cu toată convingerea învață că, atâta timp cât cel păcătos nu renunță la păcat prin pocăință, nu trebuie să se apropie de Sfânta Împărtășanie. „Așadar (zice Sfântul Părinte), *nici un păcătos să nu se apropie, sau mai bine, nu zic nici un păcătos, căci înaintea tuturor pe mine însumi mă opresc de la Dumnezeiasca Masă, ci, nimeni dintre cei care continuă să rămână în păcat să nu se apropie*”¹¹. În altă parte explică: „*Nu se cuvine să ne apropiem de Sfânta Împărtășanie, atâta timp cât suntem stăpâniți de dorințe pătimase, care sunt mai rele decât febra. Când spun dorințe pătimase, mă refer și la dorințele trupești și la ale iubirii de arginți și la ale mâniei și la ale aducerii aminte a răului și, în general, la toate patimile. Astfel, cel care se apropie, trebuie mai întâi să alunge din sufletul său toate aceste patimi și apoi să se atingă de Jertfa cea Preacurată*”¹².

Marele orator al Bisericii critică în repetate rânduri pe cei care se împărtășesc sub pretextul sărbătorilor mari fără o pregătire cores-punzătoare. Poziția Sfântului Ioan este categorică. Nu sărbătoarea în sine ne face vrednici de a ne împărtăși, ci **pocăința și puritatea sufletului**. Căci cel ce se apropie de Sfântul Potir trebuie să aibă **conștiința curată** de orice întinăciune. Concret, zice: „*...timpul potrivit pentru împărtășire nu este sărbătoarea sau praznicul, ci atunci când conștiința este curată și modul de viață eliberat de păcate*”¹³. Participarea la Co-

10. Sfântul Ioan Gură de Aur, *La Epistola către Evrei, Omilia 17, 4, P.G. 63, 131-132.*

11. Idem, *Cuvânt la „am văzut pe Domnul stând...”, P.G. 56, 139-140.*

12. Idem, *La Epistola I către Corinteni, Omilia 28, 1, P.G. 61, 233.*

13. Idem, *Despre Cel necuprins, P.G. 48, 755.*

muniunea Euharistică trebuie să fie conștientă, vie și personală, iar nu mecanică. Cel ce se împărtășește trebuie să creadă cu toată convingerea că în Sfântul Potir este Însuși Mântuitorul Hristos, Care i Se dă spre iertarea păcatelor și pentru a-l face părtaș vieții veșnice în Împărăția lui Dumnezeu. Cel ce se împărtășește trebuie să fie stăpânit de frica lui Dumnezeu, adică de teama de a nu se lipsi de dragostea lui Dumnezeu, din pricina nevredniciei sale. Cel ce se împărtășește trebuie să aibă dragoste arzătoare față de Mântuitorul Hristos, să-L iubească din tot cugetul și din tot sufletul său, să fie stăpânit de dorul de a se uni cu Domnul Hristos Euharistic. Cu durere în suflet, Sfântul Ioan Gură de Aur zice: „*Văd pe mulți că se împărtășesc din Trupul lui Hristos așa simplu, la întâmplare și mai mult din obișnuință, decât din dreaptă cugetare și cunoștință. Oricare, indiferent de starea în care se află în timpul Postului Mare sau în ziua Teofaniei se apropie și se împărtășește cu Sfintele Taine*”¹⁴. Sfântul Părinte explică: „*Atâta timp cât cineva este stăpânit de plăceri și patimi, nu trebuie să-și impună să se împărtășească, doar pentru faptul că este o sărbătoare anume*”¹⁵. Căci, „*nu ne izbăvește de păcate faptul că ne apropiem cu nevrednicie de Sfânta Împărtășanie o dată pe an, dacă ne apropiem cu nevrednicie, aceasta ne osândește și mai mult, căci deși ne împărtășim numai o dată pe an, nici atunci nu ne apropiem curăț*”¹⁶.

Dumnezeiasca Euharistie este Aceași, indiferent de ziua în care se săvârșește. Același Trup și Același Sânge al Domnului se împărtășește la fiecare Sfântă Liturghie. Nu există nici o deosebire între Sfânta Împărtășanie din ziua Paștelui și cea din oricare altă zi a anului. „*De ce privim Împărtășirea prin prisma timpului?*”, întreabă Sfântul Ioan. Și spune că: „*Timpul apropierii noastre de Sfânta Împărtășanie trebuie să fie atunci când avem conștiință curată. Taina (Euharistică) săvârșită în ziua de Paști nu este cu nimic mai presus decât cea săvârșită acum. Este întru-totul Aceași, același Har al Duhului Sfânt lucrează, Paște este întotdeauna. ... Aceași Jertfă se săvârșește și în ziua de vineri și-n ziua de sâmbătă și Duminica și-n orice zi de pomenire a martirilor*”¹⁷. La între-

14. Idem, *La Epistola către Efeseni, Omilia 3, 4, P.G. 62, 28.*

15. Idem, *La Epistola I către Corinteni, Omilia 28, 1, P.G. 61, 233.*

16. Idem, *Despre Cel necuprins, P.G. 48, 755.*

17. Idem, *La Epistola I către Timotei, Omilia 5, 3, P.G. 62, 529-530.*

barea: „De ce se numește atunci Paște”? Sfântul Părinte răspunde: „Pentru că atunci a pățimit Hristos pentru noi. Nimeni însă să nu se apropie de Hristos Euharistic într-un fel în ziua Paștelui și altfel în oricare altă zi. Căci aceeași putere este, aceeași valoare are, Unul și Același Trup se dă, nu este Cel din ziua Paștelui mai Sfânt decât Acesta, după cum și Acesta cu nimic nu este mai prejos decât Acela. ... Zilele acelea (ale Paștelui) au ceva mai mult decât altele doar prin aceea că în ele își are începutul vremea mântuirii noastre, căci atunci S-a jertfit Hristos, în continuare însă, în ceea ce ține de Sfintele Taine nu poate fi vorba de nici o prioritate”¹⁸.

Poziția Sfântului Ioan este echilibrată și fără echivoc. Cu fermitate zice: „Precum, cel care nu simte nimic rău în conștiința lui trebuie să se apropie zilnic să se împărtășească, tot așa cel care este încărcat de păcate și nu se pocăiește trebuie să nu se apropie de Sfânta Împărtășanie nici atunci când este sărbătoare”¹⁹. În același sens subliniază: „Vremea când cineva se poate împărtăși, nu este Teofania, nici perioada postului, ci atunci când are sufletul sincer și curat. Așadar, când ai așa sufletul, întotdeauna să te apropii, iar de nu-l ai așa, niciodată”²⁰.

Explicându-și afirmațiile sale categorice, Sfântul Ioan adaugă: „Zic acestea, nu pentru a vă opri de a vă împărtăși o dată pe an, ci pentru că doresc să vă apropiați întotdeauna și să deveniți părtași comuniunii sfinților”²¹. Astfel, soluția nu este de a ne împărtăși doar o singură dată pe an, sau numai la sărbătorile mari, motivând că în celelalte zile suntem nevrednici. O perioadă mai lungă petrecută fără Sfânta Împărtășanie înseamnă mare pagubă duhovnicească, căci astfel,

18. Idem, *La Epistola I către Timotei, Omilia 5, 3, P.G. 62, 530*. Vezi și: *Cuvânt împotriva iudeilor, 3, P.G. 48, 867*: „Încât, de fiecare dată când te apropii de Dumnezeuiasca Împărtășanie cu conștiință curată serbezi Paștele, nu atunci când postești, ci atunci când participi la acea Jertfă Euharistică. Pentru că «de fiecare dată când mâncați din Trupul Acesta și beți din Potirul Acesta, mărturișiți moartea Domnului». Așadar, Paște este mărturisirea morții lui Hristos. Căci și Darul de astăzi și Cel de ieri și Cel care se dă în fiecare zi este întru totul la fel cu Cel care se dă în ziua sâmbetei și întru nimic nu este mai de seamă Acela față de Acesta, nici Acesta mai neînsemnat decât Acela, ci este Una și Aceeași Jertfă, înfricoșătoare și mântuitoare”.

19. Idem, *Despre Cel necuprins, P.G. 48, 755*.

20. Idem, *La Epistola către Efeseni, Omilia 3, 4, P.G. 62, 28*.

21. Idem, *La Epistola către Evrei, Omilia 17, 4, P.G. 63, 132*.

creștinul poate fi prins cu multă ușurință „de lupul cel înțelegător”²². De aceea, Sfântul Părinte îndeamnă: „Pentru a nu vă face și mai mare păcatul vostru, vă rog, să nu alegeți de a rămâne departe de Sfânta Împărtășanie, ci să vă îngrijiți de a vă înfățișa vrednici și pentru prezența voastră în biserică și pentru părtășia la Sfânta Cuminecare”²³. Căci, zice: „văd mare anomalie în această practică. Anume că, în celelalte zile, în care de multe ori sunteți curați, nu vă apropiați spre a vă împărtăși, dar când vine Paștele, chiar și cu păcate mari fiind, vă apropiați. O, ce obicei! O, ce superstiție! În zadar se săvârșește Jertfa Euharistică zilnic, în zadar stăm în fața Sfântului Jertfelnic, dacă nimeni nu se împărtășește”²⁴.

Analizând astfel cu atenție textele Dumnezeiescului Gură de Aur, putem observa poziția sa pentru o împărtășire deasă întru puritatea conștiinței. Cel pregătit și cu inima curată se poate împărtăși la fiecare Sfântă Liturghie. În acest sens, zice: „**Cel care este pregătit și cu trăire adâncă nu se cuvine să se lipsească de Sfânta Împărtășanie, motivând că nu este sărbătoare. Căci sărbătoare este dovada faptelor bune și evlavia sufletului și modul de viață drept. Dacă le ai pe acestea, pururea poți sărbători și întotdeauna te poți împărtăși**”²⁵.

Sfântul Ioan nu lasă loc interpretărilor unilaterale, ci-și expune cu claritate convingerea: „Zic aceasta, nu pentru a vă împărtăși așa simplu, la întâmplare, ci pentru a vă pregăti și a vă strădui să deveniți vrednici. Simți că nu ești vrednic de Jertfă, nici să te împărtășești, atunci înseamnă că nu ești vrednic nici să iei parte la rugăciunile Sfintei Liturghii. ... Ia aminte te rog, se pregătește masă împărătească, la masă slujesc îngerii și însuși Împăratul este de față. ... Vine de fiecare dată să vadă pe cei adunați și vorbește cu toți. Iar acum, adresându-se conștiinței lor, le va zice: Prietenilor, cum de vă aflați aici, de vreme ce nu aveți haină de nuntă? Nu a zis deci, de ce te-ai așezat la masă? Ci, înainte de a se fi așezat, i-a zis aceluia că este nevrednic chiar să și intre. Căci, nu i-a zis de ce stai la masă, ci, de ce ai intrat”²⁶? Și pentru a face și mai înțeleasă

22. *Rugăciunea a doua*, a Sfântului Ioan Gură de Aur, din Rânduiala Sfintei Împărtășanii.

23. Sfântul Ioan Gură de Aur, *La Epistola către Efeseni, Omilia 3, 5, P.G. 62, 30.*

24. *Ibidem, Omilia 3, 4, P.G. 62, 29.*

25. *Idem, La Epistola I către Corinteni, Omilia 28, 1, P.G. 61, 233.*

26. *Idem, La Epistola către Efeseni, Omilia 3, 4-5, P.G. 62, 29.*

învățătura sa, Sfântul Ioan adaugă: „Spune-mi, dacă un invitat la masă, după ce-și va spăla mâinile și va șede și va fi gata de a mânca, dar în cele din urmă nu mănâncă, nu aduce jignire celui care l-a chemat? Nu ar fi fost mai bine să nu vină? Așa și tu, ai venit, ai cântat imnul împreună cu toți, ai mărturisit că ești vrednic, de vreme ce n-ai plecat împreună cu cei nevrednici, iar acum de ce ai rămas și nu te împărtășești din cele ale mesei?...“²⁷.

Legătura dintre Sfânta Împărtășanie și Spovedanie

Cu toate că nu exprimă niciodată cu claritate că Sfânta Împărtășanie trebuie legată de Spovedanie, Sfântul Ioan Gură de Aur lasă să se înțeleagă aceasta, atunci când vorbește despre pregătirea pentru Sfânta Împărtășanie. În acest sens, zice: „Vă rog pe toți, să nu vă apropiați de Sfintele Taine așa, la întâmplare, sau pentru că este sărbătoare, ci dacă vă hotărâți cândva să luați parte la acest Dar Sfânt, să vă curățiți bine lăuntru vostru cu multe zile înainte prin pocăință, prin rugăciune, prin milostenie și prin îndeletnicirea cu lucrurile duhovnicești și să nu vă întoarceți iarăși la cele rele...“²⁸.

Legătura ce se impune între Spovedanie și Sfânta Cuminecătură se poate observa în gândirea Sfântului Ioan și atunci când vorbește despre responsabilitatea pe care o au preoții, în administrarea Sfintelor Taine. Astfel, zice: „Acestea vi le spun vouă, celor care împărtășiți și slujiți la Sfintele Taine. Deoarece consider că este necesar să mă adresez și vouă. Să dați aceste Sfinte Daruri cu multă bunăvoință. Nu este mică însă responsabilitatea voastră, dacă îngăduiți unuia să participe la Masa aceasta (Euharistică) cunoscând că a săvârșit anumite rele. Sufletul lui se va cere din mâinile voastre. Poate fi chiar general, sau mareșal, sau însuși împăratul, dacă se apropie cu nevrednicie, oprește-l, să știi că ai mai multă putere decât acela“²⁹. Sfântul Ioan consideră că nu trebuie limitat doar la a-l opri de la împărtășire pe cel nevrednic, ci trebuie și ajutat să devină vrednic, pentru a se putea împărtăși. Această lucrare a păstorului sufletesc poate fi împlinită îndeosebi prin Spovedanie. De

27. *Ibidem*, Omilia 3, 5, P.G. 62, 29.

28. *Idem*, *Despre Cel necuprins*, P.G. 48, 755.

29. *Idem*, *Omilii la Evanghelia după Matei*, P.G. 58, 744-745.

aceea completează cuvântul său: „*Zic acestea, nu numai să-i oprim de la Sfintele Taine, ci să-i chemăm iarăși după ce-i îndreptăm și să-i avem în purtarea de grijă. Deoarece, astfel, Îl vom avea și pe Dumnezeu Milostiv și vom găsi pe mulți vrednici să se împărtășească. În acest fel, atât pentru strădania noastră, dar și pentru purtarea de grijă față de ceilalți, vom primi mare răsplată*”³⁰.

Necesitatea Spovedaniei înainte de Sfânta Împărtășanie reiese și din următoarea întrebare retorică: „*Când te apropii să mănânci din hrana pentru trup te îngrijești să-ți speli mâinile și gura, când vii însă către hrana cea duhovnicească, nu-ți speli sufletul, ci vii avându-l încărcat cu tot felul de necurății*”³¹? Față de cei care consideră că nu au nevoie de Spovedanie, motivând că s-au nevoit cu postul și că acesta le-ar fi de ajuns, Sfântul Părinte, folosindu-se de un exemplu practic, răspunde tot printr-o întrebare retorică: „*Care va fi folosul, dacă cineva, vrând să curețe un loc, pune mir, apoi, la puțin timp va pune și gunoi, oare nu dispare mireasma mirului*”³²?

Scopul și foloasele Sfintei Împărtășanii

Potrivit învățăturii Bisericii, viața veșnică nu trebuie să fie percepută separat de cea pământească. Nu sunt două vieți ale omului, ci o singură viață, care își are începutul pe pământ și se extinde în veșnicie.

Pentru a atinge scopul final al fericirii vieții veșnice în Împărăția lui Dumnezeu, avem nevoie să împlinim cu succes lupta duhovnicească din viața pământească. Singuri însă, nu reușim să ducem lupta cu succes fără sprijinul Celui ce „*poate și celor ce se ispitesc să le ajute*”³³. Avem nevoie așadar permanent de prezența Domnului Hristos în noi. Fără El nu putem face nimic³⁴. În acest sens, îndemnul Mântuitorului este universal valabil și categoric: „*Rămâneți în Mine și Eu în voi. Pre-*

30. *Ibidem*.

31. *Idem, La Epistola I către Timotei, Omilia 5, 3, P.G. 62, 530.*

32. *Ibidem*.

33. *Evrei 2, 18.*

34. *Ioan 15, 5: „Eu sunt vița, voi sunteți mlădițele. Cel ce rămâne întru Mine și Eu în el, acela aduce roadă multă, căci fără Mine nu puteți face nimic”.*

*cum mlădița nu poate să aducă roadă de la sine, dacă nu rămâne în viță, tot așa nici voi, dacă nu rămâneți în Mine*³⁵. Astfel, dacă nu ne unim cu Mântuitorul Hristos în stadiul pământesc al vieții, nu ne vom putea bucura de unirea cu El nici în stadiul cel veșnic.

Prezența Mântuitorului Hristos în viața credincioșilor reprezintă cel mai înalt grad de trăire a Tainei lui Hristos. După cum spune Sfântul Apostol Pavel, partea cea mai însemnată și autentică a Tainei lui Hristos este cuprinsă în expresia „*Hristos în voi, nădejdea slavei*”³⁶. Această sublimă Taină a prezenței lui Hristos în viața credincioșilor este adevărată și de Sfântul Ioan Gură de Aur atunci când mărturisește că: „*Aceasta cu adevărat este Taină*”³⁷.

În viață pământească, forma supremă de unire a credinciosului cu Mântuitorul Hristos se realizează prin Dumnezeiasca Euharistie. Cel ce se apropie cu pocăință, cu inimă și conștiință curată, și-L primește pe Mântuitorul Hristos Euharistic, devine părtaș al darurilor Lui. Aceste daruri dumnezeiești sunt identificate ca foloase ale Tainei Sfintei Împărtășanii, pe care le primește cel care se împărtășește.

Foloasele dobândite prin Sfânta Împărtășanie sunt inestimabile. Înainte de toate, se cade să subliniem că cel ce se împărtășește cu Preacuratul Trup și Preacinstitul Sânge dobândește pe Însuși Mântuitorul Iisus Hristos, Care pătrunde și lucrează în viața credinciosului.

Din formula folosită la momentul împărtășirii, înțelegem că unirea cu Mântuitorul Hristos Euharistic se face „*spre iertarea păcatelor și spre viața de veci*”. Cum trebuie înțeleasă însă această formulă? În nici un caz nu trebuie să vedem o lucrare magică a Sfintei Împărtășanii.

Auzind expresia „*spre iertarea păcatelor*”, nu trebuie să credem că dobândim absolvirea de păcate printr-o împărtășire cu nevrednicie, fără pocăință și fără spovedanie. Pentru a înțelege mai bine în ce măsură dobândește iertarea păcatelor cel care se împărtășește, se cuvine să ne raportăm la puterea iertătoare și izbăvitoare din robia păcatelor a Jertfei de pe Golgota. Același Trup al Mântuitorului Hristos jertfit pe

35. Ioan 15, 4.

36. Coloseni 1, 27.

37. Sfântul Ioan Gură de Aur, *La Epistola către Coloseni, Omilia 5, 2, P.G. 62, 333.* Cf. pr. dr. Iulian Eni, *op. cit.*, p. 431-432.

Golgota, Se jertfește și Se dă spre împărtășire la fiecare Sfântă Liturghie. Cu toate că S-a jertfit o dată pentru totdeauna, pentru întreaga omenire, „spre iertarea păcatelor“, nu toți oamenii se bucură de darul iertării oferit de Mântuitorul. Esențială în această problemă a dobândirii iertării este starea lăuntrică de pocăință a celui care se apropie și se raportează la Jertfa Mântuitorului Hristos.

Vom înțelege mult mai bine problema iertării dobândite prin Sfânta Euharistie, meditănd asupra a două situații menționate în Sfânta Scriptură. Mai întâi, se cade să analizăm starea și atitudinea celor doi tâlhari răstigniți împreună cu Mântuitorul Hristos. Unul a dobândit iertarea păcatelor și a devenit din acea clipă împreună-moștenitor cu Mântuitorul al Împărăției Cerurilor, datorită stării sale de pocăință. Celălalt, cu toate că și-a primit pedeapsa prin răstignire, nu s-a putut bucura de Împărăția Cerurilor. Nu a putut deveni părtaș al iertării datorite de Mântuitorul din cauza răutății, a învârtoșării inimii sale și a lipsei de pocăință. Așa se întâmplă și cu cei care se apropie de Sfânta Împărtășanie. Dobândesc iertarea și absolvirea de păcate doar cei care se împărtășesc cu vrednicie, cu inima înfrântă și smerită prin pocăință.

Altă situație este cea a lui Iuda. Din Același Trup și Sânge al Mântuitorului s-a împărtășit și Iuda, ca toți ceilalți apostoli; însă nu s-a învrednicit ca ceilalți de aceleași daruri ale Dumnezeieștii Euharistii. Sfânta Împărtășanie i-a fost spre osândă, din pricina viclesugului și a lipsei sale de pocăință.

Când auzim în formula de cuminecare: „Spre viața de veci“, nu trebuie să înțelegem că împărtășirea ar trebui să aibă loc doar o singură dată în viață, asemenea Botezului, și că așa ne-ar fi de ajuns să dobândim viața de veci. Nu pentru că Sfânta Împărtășanie în sine ar fi lipsită de dimensiunea veșnică, ci pentru că noi suntem nestatornici, atâta timp cât ne aflăm în trup. Din pricina nestatorniciei noastre duhovnicești în viață pământească, avem nevoie de priveghere, de o permanentă înnoire, de o stare permanentă de pocăință, de sprijinul și ajutorul Harului Duhului Sfânt împărtășit prin Sfintele Taine în Biserică, îndeosebi prin Sfânta Împărtășanie.

O serie de daruri ale Dumnezeieștii Euharistii apar enumerate în conținutul rugăciunilor din *Rânduiala Sfintei Împărtășanii* drept sco-

puri ale împărtășirii. Dobândirea lor ajută pe cel ce se împărtășește să ajungă la atingerea scopului final: sfințirea și fericirea veșnică în Împărăția lui Dumnezeu. Dintre aceste daruri ale Sfintei Euharistii, se cuvine aici să amintim: ajutorul și întărirea spre pază față de toată lucrarea diavolească, spre îndepărtarea și mutarea răului și vicleanului obicei³⁸; curățirea, ștergerea și pierderea cugetelor, a gândurilor și a deprinderilor celor rele³⁹; ștergerea și pierderea nălucirilor de noapte provocate de duhurile cele viclene și întunecate⁴⁰; omorârea patimilor⁴¹; ușurarea de greutatea greșelilor⁴²; iertarea păcatelor⁴³; tămăduirea, însănătoșirea și sfințirea sufletului și a trupului, a minții și a inimii, a rărunchilor și a tuturor mădulelor⁴⁴; înrădăcinarea fricii lui Dumnezeu în toate măduarele celui ce se împărtășește⁴⁵; sprijin spre împlinirea poruncilor dumnezeiești⁴⁶; luminarea cugetului întunecat⁴⁷; adăugirea Harului Dumnezeiesc⁴⁸; comuniunea cu toți sfinții⁴⁹ și dobândirea Împărăției lui Dumnezeu⁵⁰.

---

38. *Rugăciunea a doua*, a Sfântului Ioan Gură de Aur, din Rânduiala Sfintei Împărtășanii.

39. *Rugăciunea a zecea*, a Sfântului Ioan Gură de Aur, din Rânduiala Sfintei Împărtășanii.

40. *Ibidem*.

41. *Rugăciunea a doua*, a Sfântului Ioan Gură de Aur, din Rânduiala Sfintei Împărtășanii.

42. *Ibidem*.

43. *Rugăciunea a zecea*, a Sfântului Ioan Gură de Aur, din Rânduiala Sfintei Împărtășanii.

44. *Vezi: Rugăciunile a doua, a opta și a zecea*, a Sfântului Ioan Gură de Aur, din Rânduiala Sfintei Împărtășanii.

45. *Rugăciunea a doua*, a Sfântului Ioan Gură de Aur, din Rânduiala Sfintei Împărtășanii.

46. *Ibidem*.

47. *Rugăciunea a noua*, a Sfântului Ioan Gură de Aur, din Rânduiala Sfintei Împărtășanii.

48. *Rugăciunea a doua*, a Sfântului Ioan Gură de Aur, din Rânduiala Sfintei Împărtășanii.

49. *Rugăciunea a noua*, a Sfântului Ioan Gură de Aur, din Rânduiala Sfintei Împărtășanii.

50. *Rugăciunea a doua*, a Sfântului Ioan Gură de Aur, din Rânduiala Sfintei Împărtășanii.

Concluzii

În cadrul Dumnezeieștii Euharistii, Mântuitorul Iisus Hristos Se oferă pururea, atât Tatălui Ceresc în stare de Jertfă pentru iertarea păcatelor oamenilor, cât și credincioșilor în Biserică, Răstignit și Înviat, ca Dar, spre întărire și sfințire.

Jertfa Euharistică săvârșită în Biserică este expresia prezenței permanente a Mântuitorului Hristos în viața bisericească a credincioșilor.

Dumnezeiasca Euharistie reprezintă ființa Bisericii. Este Taina unității Bisericii în Hristos. Prin Cuminecarea Euharistică, cel ce se împărtășește se unește deplin cu Mântuitorul Hristos, și în Hristos cu toți ceilalți membri ai Bisericii care se împărtășesc.

Împărtășirea din Sfântul Trup și Sânge al Domnului Iisus Hristos trebuie să se facă în mod conștient, personal și viu, cu trăire duhovnicească autentică, iar nu mecanic.

Timpul potrivit pentru împărtășire nu este doar ziua de sărbătoare, ci atunci când avem inima și conștiința curată și modul de viață eliberat de păcat. La o astfel de stare îi îndeamnă Sfântul Ioan Gură de Aur pe toți credincioșii, pentru a fi vrednici de a se împărtăși la fiecare Sfântă Liturghie.

Necesar este ca, înainte de primirea Sfintei Împărtășanii, credinciosul să se cerceteze și să-și elibereze sufletul de povara păcatelor prin Spovedanie.

Darurile dobândite de credincios prin Sfânta Împărtășanie sunt inestimabile. Însuși Mântuitorul Hristos este prezent, viu și activ, în viața credincioșilor care se împărtășesc cu inimă curată, cu credință și cu dragoste, spre sfințire și îndumnezeire în Har. Mântuitorul Hristos Euharistic este cu adevărat Sprijin și Ajutor spre înnoire și luminare, spre sfințire și dobândirea Împărăției cerurilor.